

Remissyttrande

Datum 2024-05-21

Diarienummer RS 2024-00940

Ert diarienummer LI2024/00248

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Remissvar gällande betänkande Livsmedelsberedskap för en ny tid SOU 2024:8

Sammanfattning

Västra Götalandsregionen (VGR) välkomnar utredningen och anser att den på ett förtjänstfullt sätt belyser många av de utmaningar och möjligheter som finns i den svenska livsmedelsförsörjningen idag. VGR saknar dock de maritima näringarna i utredningens förslag och bedömningar och anser att dessa kan spela en viktig roll i livsmedelsberedskapen. I en tid med ett osäkrare omvärldsläge belyser utredningen flera viktiga frågeställningar. Flertalet globala händelser de senaste åren har negativt påverkat den globala livsmedelsförsörjningen. VGR anser att utredningen belyst dessa frågeställningar på ett väl avvägt sätt. VGR anser dock att vissa av frågeställningarna behöver utredas vidare och särskilt att samordningen mellan den kommunala, regionala och nationella nivån behöver tydliggöras samt att ett större systemtänk kring livsmedelskedjan behöver analyseras och särskilt jordbrukets möjligheter att bidra bör tydliggöras.

VGR tillstyrker följande bedömningar och förslag:

- att mål för livsmedelsberedskapen (12.2) har föreslagits
- behovet av att analysera prioriterade åtgärder (14.1.1)
- bedömningen gällande att forskning och innovation bör stärkas (14.3)
- delar gällande skydd av jordbruksmarks (15.1)
- förslagen gällande att försörjningstryggheten för insatsvaror bör stärkas (15.3)
- ett investeringsstöd bör utredas (15.5)
- en funktion för att tidigt upptäcka hot inrättas (16.1)
- beredskapslagring inom jordbruksområdet inrättas (16.2)

Allmänna synpunkter

VGR arbetar idag aktivt inom ramen för vårt regionala utvecklingsansvar för att stärka och utveckla den svenska livsmedelsproduktionen genom hela livsmedelskedjan och har god kännedom om produktionens förutsättningar inom vårt territorium. VGR har idag ett väl fungerande samarbete, samt egen verksamhet i form av till exempel naturbruksskolor och offentlig måltidsverksamhet och samarbeten med aktörer i alla delar av livsmedelskedjan. VGR anser att redan existerande samarbeten och verksamheter bör nyttjas i längsta möjliga mån för ökade synergier och nyttiggörande. Något som bör tydliggöras är utredningens förslag gällande ansvarsfördelningen mellan kommun,

regionalt och nationellt. Här kan regionerna spela en viktig roll, detta bör i så fall finansieras ändamålsenligt i enlighet med uppdragets omfattning.

Ett område som inte omhändertas i utredningen är hur de maritima näringarna kan bidra till en stärkt livsmedelsberedskap. Inom VGRs territorium finns både den långa kusten och stora sjöar som utgör basen för den blåa ekonomin. De maritima näringarnas roll i livsmedelsberedskapen bör utredas vidare för att fullt ut skapa en livsmedelsberedskap som nyttjar alla våra befintliga resurser.

Analysera prioriterade åtgärder (14.1.1)

VGR ser det som positivt att frågan kring komplexiteten i en fungerande livsmedelskedja lyfts, avvägningar kommer att krävas för att genomföra de bäst lämpade åtgärderna. VGR vill särskilt peka på komplexiteten vad gäller tillgången till arbetskraft i livsmedelskedjan under höjd beredskap. VGR arbetar aktivt med kompetensförsörjningen i livsmedelskedjan och har en god kännedom om de utmaningar som möter livsmedelskedjan aktörer. Det bör analyseras hur synergier med det regionala utvecklingsuppdraget bäst kan uppnås för att stärka kompetensförsörjningen i livsmedelskedjan.

Forskning och innovation bör stärkas (14.3)

VGR anser att det regionala utvecklingsansvaret har en stark koppling till en stärkt beredskap och svensk livsmedelsproduktion. VGR anser att sektorns svaga lönsamhet bidrar till en mindre effektiv livsmedelsberedskap i ett systemperspektiv. I detta är det också av yttersta vikt att stärka forskning och innovation genom hela kedjan för att uppnå mer effektiva lösningar för alla aktörer. Den gröna omställningen och ett mer cirkulärt livsmedelssystem är bättre rustat och mindre känsligt för störningar, samtidigt som ett cirkulärt livsmedelssystem också kan stärka den svenska livsmedelskedjans konkurrenskraft. VGR anser att det fortsatt är viktigt att stärka forskning och innovation inom området och stärka finansieringsmöjligheterna på lokal, regional och nationell nivå.

Försörjningstryggheten för insatsvaror bör stärkas (15.3)

VGR bedömer det som positivt att frågan kring försörjningstryggheten för insatsvaror lyfts, dessa existerar ofta i globala värdekedjor. Ett sätt att både stärka Sveriges konkurrenskraft och livsmedelsförsörjning är att hitta sätt att producera insatsvaror inhemskt. Vad gäller biodrivmedel och biogas bör flertalet av de förslag som presenterades i Vägen mot ett fossiloberoende jordbruk (SOU 2021:67)¹ övervägas. Även de befintliga satsningar som görs idag inom området bör nyttjas och stärkas, till exempel utvecklingen av gröna bioraffinaderier, samt stärka forskning och innovation på området.

Skydd av jordbruksmark (15.1)

VGR ser det som positivt att frågan kring skydd av jordbruksmark lyfts. Det är även positivt perspektivet kring att all jordbruksmark är värdefull och att det behövs både små- och storskaliga jordbruk, ett mer diversifierat jordbruk bidrar med många fördelar. VGR noterar dock som utredningen att det finns en ny

¹ Vägen mot ett fossiloberoende jordbruk (SOU 2021:67) s. 144, 222, 224

vägledning sedan 2021 och att det först bör utvärderas hur tillämpningen av denna vägledning fungerar innan en sådan åtgärd införs.

Investeringsstöd bör utredas (15.5)

VGR ser det som positivt att ett förslag om investeringsstöd föreslås för hela livsmedelskedjan. Delar av livsmedelskedjans svaga lönsamhet gör att dessa investeringar kan komma att kräva någon form av stöd för att bli verklighet. Det är viktigt att det inte är livsmedelskedjans aktörer som behöver bära dessa extra kostnader samtidigt som ett stöd i utformningen också bör beakta stärkt konkurrens- och innovationskraft. Som nämnt ovan jobbar VGR aktivt med att stärka alla delar av livsmedelskedjan i länet och dessa stöd skulle kunna fungera som ytterligare en pusselbit i mer cirkulära och motståndskraftiga livsmedelssystem.

Beredskapslagring inom jordbruksområdet inrättas (16.2)

VGR anser det positivt att frågan kring beredskapslager inom jordbruksområdet inrättas. VGR anser att beredskapslagers placering och omfattning bör beakta nyttan för lagring för att på bästa möjliga sätt nyttja befintlig infrastruktur och möjliggöra kostnadseffektiva och praktiska lösningar. Den bör riktas mot områden där odlingen på åkermarken kan anses göra störst nytta. Dessa bedömningar bör göras i nära samverkan med berörda intressenter.

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Helén Eliasson
Regionstyrelsens ordförande

Håkan Sandahl
Regiondirektör